

Motion från Marie Ljungberg Schött (m) om åtgärder för att öka antalet organdonationer

Den svenska transplantationssjukvården befinner sig i kris. Antalet donerade organ har på senare år minskat, från en från början alltför lång nivå. Till en del är detta resultatet av en glädjande utveckling t ex när det gäller färre dödsfall i trafiken. Dessvärre tyder mycket på att det också finns allvarliga brister i den svenska sjukvårdens förmåga att ta vara på möjliga organdonatorer.

Många europeiska länder och USA lyckas avsevärt bättre. Den svenska utvecklingen har gått bakåt trots att vår transplantationsvård ligger i världstopp med goda resultat och trots att besparingarna för samhällen, i form av minskade sjukskrivningar och minskat behov av t ex dialysvård är mycket stora. Resultatet av organbristen är att många svenskar riskerar en för tidig död eller behov av livslång sjukvård.

Undersökningar tyder på att stödet bland svenskarna för organdonation är mycket stort. Trots det har alltför få aktivt tagit ställning för att själva bli donatorer. Detta skapar osäkerhet hos de anhöriga och gör det svårare för dem att mitt i sorgen fatta beslut om organdonation. Dessutom behövs det byggas upp resurser för att medicinskt tillvarata möjliga donatorers organ.

Jag föreslår att Stockholms läns landsting snabbt vidtar åtgärder för att bryta denna negativa trend.

En länsövergripande informationskampanj riktad till allmänheten om vikten av att ta ställning för att bli organdonatorer om olyckan skulle vara framme bör genast inledas. Ett viktigt inslag i kampanjen skulle kunna vara att använda alla de tillfällen då befolkningen möter sjukvården. T ex skulle all närsjukvård och alla apotek vara utmärkta att använda som informatörer.

För någon som får besked om att en nära anhörig avlidit känns beslutet om att tillvarata organ kanske inte alltid som det mest angelägna. Det ställer alltför stora krav på ordinarie personal på akutmottagningar och intensivvårdsmottagningar att i lugn och ro kunna och hinna diskutera frågan med anhöriga. Särskilda team med kompetens att hantera just denna fråga bör därför byggas upp.

På Karolinska sjukhusets neurokirurgiska klinik finns sedan ett par år en sjuksköterska med särskilt ansvar för att dels definiera tänkbara donatorer och dels sköta kontakten med de anhöriga. Detta har slagit väl ut. Denna typ av verksamhet bör permanentas och byggas ut.

På Södersjukhuset inrättades för flera år sedan ett psykiatriskt team på akutmottagningen. Teamets uppgift är att hjälpa till när patienter behöver psykiatrisk hjälp, men de hjälper naturligtvis också till att stötta närstående.

De representerar en typ av kompetens som bör tas tillvara för att bättre kunna hjälpa och stötta anhöriga till tänkbara organdonatorer.

Denna typ av kompetens bör förstärkas så att den finns tillgänglig på alla akutsjukhus.

Ett problem som ofta nämns i detta sammanhang är bristande resurser på sjukhusens intensivvårdsavdelningar. Bristen på platser leder till att patienter som är så dåliga att de förväntas avlida inom kort överhuvudtaget inte läggs in på intensivvårdsavdelningen. Det innebär att ett antal tänkbara organ aldrig kan komma andra sjuka patienter tillgodo. Därför måste resurserna till intensivvården ses över.

I USA, har man goda erfarenheter av att samla ”vårdkedjan kring transplantationer” (dvs identifiering av tänkbara donatorer, kontakt med anhöriga, tillvaratagande av organ samt information till allmänheten) i särskilda organisationer, såsom OPO. I Sverige är ansvaret splittrat men ligger till stor del på de transplantationskirurgiska klinikerna. I den mellansvenska regionen har dock en särskild organisation (OFO) skapats som ett samarbetsprojekt mellan Huddinge universitets sjukhus AB och Uppsala akademiska sjukhus för att öka tillgången på organ. OFO skulle kunna utvecklas till en fristående organisation som får ett samlat ansvar för transplantationsverksamheten på det sätt som visat sig så framgångsrikt i USA.

Jag yrkar att landstingsstyrelsen får i uppdrag

att intensifiera informationen till befolkningen om vikten av att ta ställning för organdonation,

att öka kompetensen på samtliga akutmottagningar så att de bättre kan stötta anhöriga att kunna fatta beslut om organdonation,

att inom sjukvården bygga ut intensivvårdsresurserna så att det bättre går att tillvarata möjliga donatorers organ,

att utreda möjligheten att utveckla OFO till en organisation med ansvar för den samlade transplantationsverksamheten.

Stockholm den 9 januari 2003

Marie Ljungberg Schött

